

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULUN AUDITOINTI

Författare **Hanna Snellman, Vesa Korhonen, Mari Pantsar, Akseli Tiitta, Mira Huusko & Marja-Liisa Saarilampi, Maanpuolustuskorkeakoulun itsearviointi (toim.) Matti Höysniemi**

Publikationsår **2023**, NCU:s publikation **18:2023**

Språk **Finska**

ISBN **978-952-206-795-1 pdf**

1.2 Koulutuksen toteutus

- Högskolans självvärdering

Opiskelijavalinnat ja AHOT-menettely

Opiskelijavalinnan menettelyt ja vuosittain tarkistettavat kriteerit ovat verkossa julkaistuja sekä tarkasti määriteltyjä. Tiedot valintaan liittyvistä ratkaisuksista, valintapisteistä ja valintajärjestyksestä ovat valintaprosessin vaiheissa opiskelijaksi hakeutuvan saatavilla. Hakijoita tiedotetaan ja ohjataan aktiivisesti Maanpuolustuskorkeakoulun toimenpitein.

Maanpuolustuskorkeakoulu tarjoaa kaikissa valintaan liittyvissä tilanteissa mahdollisuuden ja ohjauksen oikaisupyynnön tai valituksen tekemiselle.

Maanpuolustuskorkeakoulun johtamissa ja toimeenpanemissa opinnoissa aikaisemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen noudattaa Puolustusvoimien osaamisesta annettuja ohjeita sekä korkeakoulujen yhteisiä periaatteita. Normi *Aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen Maanpuolustuskorkeakoulussa* määrittää vastuut ja menettelyn aiemmin hankitun osaamisen arvioinnissa ja tunnustamisessa. Perusteet ovat pääosiltaan johdettu *Laki Maanpuolustuskorkeakoulusta* sekä *Puolustusvoimien osaaminen* -normista.

Noudatettavien periaatteiden mukaisesti opiskelijalla tulee olla mahdollisuus tehdä näkyväksi aiemmin hankkimaansa osaamista, saada arvio osaamisestaan sekä päätös osaamisen tunnustamisesta. Hyväksilukeminen edellyttää, että hyväksiluettavat opinnot vastaavat Maanpuolustuskorkeakoulun opintojen tavoitteita.

Opintojen etenemisen ohjaus ja tukeminen

Opetusmenetelmien käyttöä ja niiden toimivuutta arvioidaan monimuotoisten havaintojen ja

palautteen perusteella. Esimerkiksi opintojaksopalautteet antavat syötteitä opetusmenetelmien kehittämiseksi tavoitteellista oppimista tukevaksi. Upseerin tehtävät ja uran tavoitteet tukevat itsessään tavoitteellista ja elinikäistä oppimista.

Maanpuolustuskorkeakoulun erityispiirteinä ovat sotilaallisiin harjoituksiin liittyvät opetusmenetelmät, kuten suunnitteluryhmätyöskentely, käsikynantoharjoitukset ja sotapelit. Niiden kautta kehitetään sekä teoreettisia että sotilasammattillisia taitoja. Ylemmillä tutkintotasolla huomattava osa opiskelumateriaalista on myös turvaluokiteltua, ja se tulee huomioida opetuksen järjestelyissä.

Opintojen ohjauksella tuetaan opiskelijaa opintojen osaamistavoitteiden saavuttamisessa, oppimisprosessissa ja suunnitelmallisessa opiskelussa. Opiskelija on päävastuussa opiskelustaan. Osaamisen kehittymisen varmistamiseksi ja opintojen etenemiseksi opiskelijalle tarjotaan erilaisia opintojen ohjauksen välineitä.

Tukiopetusta järjestetään joko opettajalähtöisesti tai opiskelijat tulevat sitä itse pyytämään. Lisäksi kurssinjohtajat, joukkueenjohtajat ja koulutussuunnittelijat tukevat, ohjaavat ja seuraavat oppimisprosessin edistymistä. Opetuksen tukena käytettävät mentorit tuovat oman kokemuksensa tueksi oppimiseen.

Opintojen alussa jokainen opiskelija tekee Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) ja henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS), joita päivitetään opintojen edetessä valittujen opintosuuntien perusteella. Suunnitelmia täydennetään yksilöllisesti valittavilla opinnoilla kurssitasoilla, joilla niitä voidaan tarjota. HOKS:aan opiskelijat laativat yksilölliset johtamis- ja vuorovaikutuskäyttämisen kehittämissuunnitelmat, joihin liittyvää palautetta myös kerätään eri vaiheissa. Näin opiskelijoita pyritään sitouttamaan koko työuran kestäväan itsensä kehittämiseen.

Opiskelijapalaute ja työelämäyhteydet

Opiskelijoille annettava palaute on keskeinen menetelmä, jota hyödynnetään Maanpuolustuskorkeakoulun opetuksessa seuraavasti:

- Opettajapalaute suullisesti ja/tai kirjallisesti (opetustapahtumat, arvioitavat suoritukset)
- Opiskelijoiden vertais- ja alaispalaute
- Opiskelijan itsearviointi
- Kurssinjohtajan jatkuva arviointi
- Työelämäpalaute.

Opiskelijoista laaditaan väli- ja loppuarvostelujen yhteydessä myös arvosanoihin perustuva paremmuusjono. Sen perusteella tehdään opintosuunta- ja palveluspaikkavalintoja. Tieto jonossa menestymisestä on käytettävissä myös myöhemmässä henkilöstösuunnittelussa.

Opetuksessa hyödynnetään keskeisiä työelämässä olevia asiantuntijoita, kouluttajia sekä opetuksen tukena mm. mentoreita, joilla on vankka kokemus työelämän vaatimuksista. Työelämäpalautteesta saatua informaatiota hyödynnetään, ja tiedossa on tarkasti opiskelijoiden

tulevien työtehtävien sisällöt, mikä mahdollistaa opetuksen sisältöjen suunnittelun ja toteutuksen. Opettajien rekrytoinnissa pyritään valitsemaan kärkiosaajia työelämästä opettamaan omaa erikoisalaansa sekä opetuksen tukena.

Maanpuolustuskorkeakoulun tutkinto-osastot ja opetuksesta vastaavat ainelaitokset ovat tiiviissä vuorovaikutuksessa puolustushaarojen, joukko-osastojen sekä eri toimialojen kanssa lukuisissa toiminnoissa, joissa työelämäyhteys tulee automaattisesti huomioiduksi. Tutkintojen rinnalla suoritettavat sotilasammattilliset opinnot vastaavat keskeisesti työelämäyhteyksien vahvistamiseen.

JOO, opiskelijoille suunnattu tuki ja opintojen keskeytymiset

Maanpuolustuskorkeakoulu kuuluu yliopistojen väliseen Joustavan opinto-oikeuden (JOO) -sopimuksen piiriin. Asiaan liittyvä menettely on ohjeistettu normilla *Joustava opinto-oikeus Maanpuolustuskorkeakoulussa*.

Opiskelijoita tuetaan järjestämällä yksilöllistä ja ryhmäkohtaista tuki- ja kertauskoulutusta. Kadettien (SK) koulutuksessa kurssinjohtajat ja joukkueenjohtajajärjestelmä mahdollistaa yksilöllisen ja varhaisen puuttumisen ongelmien ilmetessä. Opiskelijoilla on käytössään kaikki Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen henkilöstölle tarkoitetut tukimuodot.

Tutkinnon koulutussuunnittelija tukee opiskelutaitojen oppimisessa. PVMoodlessa on kadeteille Oppimaan oppimisen -työtila, joka tarjoaa itseopiskelumateriaalia. Tarjolla on opintojen ohjausta myös henkilökohtaisten osaamisen kehityssuunnitelmien perusteella. Kaikki opiskelijat haastatellaan opiskelujen alkaessa ja erilaiset oppimiseen ja hyvinvointiin liittyvät haasteet pyritään kartoittamaan.

Kurssinjohtajat vastaavat opiskelijoiden tuen ja ohjauksen kokonaisuudesta opintojen kaikissa vaiheissa. Menettely perustuu jatkuvaan vuorovaikutukseen, soveltuvuuden arviointiin ja yksilölliseen ohjaukseen.

Laissa Maanpuolustuskorkeakoulusta säädetään perusteet opintojen keskeyttämiselle. Menettelyä tarkennetaan normilla *Opintojen arviointi ja arvostelu Maanpuolustuskorkeakoulussa* sekä lainkohdissa sotilaskurinpidosta.

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijoilla on lakiin perustuva velvollisuus osallistua opintoihin sekä suoriutua opinnoistaan määritetyssä ajassa. Velvollisuuksien laiminlyöminen johtaa sotilailla sotilaskurinpidossa määritettyihin seuraamuksiin, soveltuvuuden arviointiin sekä mahdolliseen opintojen keskeyttämiseen tai opinto-oikeuden menettämiseen.

Tietoa hyvinvoinnista kerätään myös kausipalautteisiin liitetyistä UNIHOW kysymyssarjoista. Kaikessa toiminnassa pyritään toteuttamaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden periaatteita, jotka Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitos vaativat myös toimintaa ohjaavissa perusteissaan. Maanpuolustuskorkeakoulu on laatinut säännöllisesti tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman.

Vahvuudet

Kehittämiskohteet

Opetuksen vahva työelämäyhteys ja vastaavuus

Oppimisympäristöjen ja -välineiden monipuolisuus

Mahdollisuus avoimeen ja jatkuvaan vuorovaikutukseen kurssinjohtajien, opettajien ja opiskelijoiden välillä – opiskelijoiden yksilöllinen kohtaaminen

Opetuksen resurssien lisääminen opetusmenetelmien kehittämisen mahdollistamiseksi

Opiskelijoiden kokonaiskuormituksen tunnistamisen kehittäminen

Osaamiskokonaisuuksien (moduulit) osaamistavoitteiden yhteensovittaminen

1.2 Koulutuksen toteutus

- Auditeringsgruppens bedömning

Tavoitteelliselle ja aktiiviselle oppimiselle on selkeä tuki ja oppimisesta saa palautetta

Maanpuolustuskorkeakoululla on johdonmukaiset ja läpinäkyvät toimintatavat opiskelijavalintaan, opintojen etenemiseen ja tutkintojen suorittamista koskevien säännösten ja määräysten noudattamiseen. Auditointihaastattelujen mukaan kurssinjohtaja- ja mentorijärjestelmät tukevat tavoitteellista oppimista ja opiskelijan aktiivisuutta koulutuksen aikana. Opiskelijoita kannustetaan palautteen antamiseen. Koulutuksissa myös opetetaan antamaan rakentavaa palautetta eri tahoille. Auditointivierailulla auditointiryhmä huomasi, että opiskelijat ovat aktiivisia nostamaan asioita esille ja ovat kehittämismyönteisiä. Opiskelijatyöpajan osallistujien mukaan opiskelijat kokevat mielekkäinä ja oppimista tukevinä erilaiset ryhmätyöt, teorian ja käytännön yhdistämisen, opiskelijoiden välisen yhteisöllisyyden sekä perinne- ja soturikasvatuksen.

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijat voivat tehdä muiden korkeakoulujen opintoja joustavan opinto-oikeuden (JOO) sopimuksella. Moni opiskelija on suorittanut ennen Maanpuolustuskorkeakouluun tuloaan opintoja tai kokonaisen tutkinnon muissa korkeakouluissa. Opiskelijat toivat opiskelijatyöpajassa esille, että korkeakoulun tulisi nykyistä paremmin tunnistaa opiskelijoiden jo osaamat asiat. Niille opiskelijoille, jotka osaavat jo opetettavat asiat, voisi luoda vaihtoehtoisia tapoja opiskella tai työskennellä sillä aikaa, kun muille opetetaan asiat. Opiskelijat toivoivat nykyistä enemmän mahdollisuuksia muissa korkeakouluissa suoritettujen opintojen hyväksilukemiseen. Itsearviointiraportin mukaan aiemmin hankitun osaamisen tunnistamiseen on olemassa normiasiakirja. Auditointiryhmä suosittelikin, että aiemmin tai muualla hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) sekä hyväksilukemisen käytäntöjä laajennettaisiin.

Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijat saavat opintojaksokohtaisesti oppimisestaan palautetta, mikä tukee erinomaisesti osaamistavoitteiden saavuttamista. Oppimisen arviointi ei rajoitu vain opintojaksoista saataviin arvosanoihin, vaan opintojaksojen aikana opiskelijat saavat jatkuvaa palautetta osaamisestaan. Opiskelijat saavat useasta opintojaksosta myös henkilökohtaisen kirjallisen palautteen. Opiskelijat antavat ja saavat vertaispalautetta taitojen oppimisesta.

Näyttökokeet ovat tyypillinen taitojen osoittamisen tapa. Itsearviointiraportin mukaan opiskelijoista laaditaan väli- ja loppuarvosteluiden yhteydessä arvosanoihin perustuva paremmuusjärjestys, jota hyödynnetään opintojen aikana ja palveluspaikkavalinnoissa. Henkilökunnan mukaan opiskelijoiden osaamisessa on suurta vaihtelua.

Maanpuolustuskorkeakoulun erityinen vahvuus on kurssijohtajajärjestelmä, jolla opiskelijoista pidetään huolta. Se on yksi keino varmistaa opiskelijoiden kohtaaminen, heidän oppimisensa seuranta ja osaamistavoitteiden toteutuminen. Opiskelijoiden on mahdollista antaa palautetta ja kehittämisideoita kurssinjohtajan kautta. Opintojen ohjauksesta ja oppimisen tuesta vastaa myös aselajikohtainen joukkueenjohtaja. Lisäksi koulutussuunnittelijat toimivat ohjauksen ja oppimisen tuen täydentäjinä. Tutkinto-osaston johtajan tehtävänä on seurata, että osaamistavoitteet saavutetaan ja tutkinto suoritetaan. Ainelaitokset vastaavat opetuksesta. Itsearviointiraportin mukaan opiskelijoilla on lakiin perustuva velvollisuus osallistua opintoihin ja valmistua ennalta määritellyssä ajassa. Myös opintojaksokokonaisuuksien toteuttaminen on norminmukaista toimintaa.

Koulutuksen toimintatavat sekä kandidaatti- ja maisterivaiheen opiskelun liittyminen upseerin urapolkuun tukevat erinomaisesti opintojen etenemistä, opiskelijan valmistumista ja integroitumista työelämään. Koska opetushenkilöstö tulee suoraan palveluspaikoista Maanpuolustuskorkeakouluun opettamaan urakiertonsa mukaisesti, Maanpuolustuskorkeakoulussa on erinomainen yhteys työelämään. Haasteena opetushenkilöstön vaihtuvuudessa on kuitenkin opetuksen hiljaisen tiedon siirtyminen ja asioiden suuri dokumentoinnin tarve.

Auditointihaastatteluiden mukaan yhtenä selkeänä lähitulevaisuuden sisällöllisenä muutostarpeena tunnistettiin kestäväää kehitystä tukeva johtaminen osana koulutusta. Haastattelujen perusteella korkeakoulussa käynnistetty Green Campus -ohjelma toimii tässä kehittämisteemassa, mutta aihealuetta ei vielä opeteta laajemmin.

Auditointihaastatteluiden mukaan vapaavalintaisten opintojen osuus opinnoissa on hyvin niukka tai niitä ei välttämättä sisälly opintoihin lainkaan. Auditointiryhmä suosittelee vapaavalintaisten opintojen laajuuden lisäämistä opinnoissa mahdollisuuksien mukaan. Tämä voisi tuoda uusia mahdollisuuksia nopeasti muuttuvan tiedon tuomiseksi opintoihin. Vapaavalintaisiin opintoihin olisi mahdollista sisällyttää myös muualla suoritettujen korkeakouluopintojen hyväksilukemista.

Maanpuolustuskorkeakoulu tarjoaa monipuolista tukea opiskelijoille

Maanpuolustuskorkeakoulun tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät ohjeistukset ja palvelusohjesääntö tulevat Puolustusvoimilta. Maanpuolustuskorkeakoulussa laadittu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma koskee henkilöstön lisäksi opiskelijoita. Auditointihaastatteluiden mukaan yhdenvertaisuus on sisäänrakennettu toimintakulttuuriin, jossa opiskelijoiden vertaistuki ja yhteisöllisyys ovat perinteisesti vahvoja. Opiskelijoiden fyysistä hyvinvointia tuetaan poikkeuksellisen hyvin, sillä fyysisen kunnon tuki, tilat ja välineet ovat erinomaiset.

Opiskelijatyöpajan osallistajat ideoivat, että iltaisin voisi olla nykyistä enemmän yhteistä virkistystoimintaa ja aktiviteetteja.

Auditointihaastatteluiden mukaan opiskelijoiden henkisen hyvinvoinnin palvelut on huomioitu vähemmän kuin fyysisen hyvinvoinnin palvelut ja henkisen hyvinvoinnin tukipalvelut ovat niukemmat. Maanpuolustuskorkeakoulun opiskelijoita tuetaan yleisesti kattavasti, sillä he saavat päivärahan, ateriat, asunnon, vaatetuksen, opiskeluvälineet ja terveydenhoidon. Opiskelijoiden käytettävissä on myös muita tukipalveluita, kuten korkeakoulun kirjasto ja kenttärovastin kanssa käytävät keskustelut. Opiskelijatyöpajan ja auditointihaastatteluiden mukaan opiskelijoiden hyvinvointi nojaa kurssihenkeen sekä kurssiveljien ja -siskojen apuun ja tukeen. Opiskelijat toivoivat kenttärovastin lisäksi enemmän matalan kynnyksen paikkoja tai tahoja, joissa voisi purkaa omia tuntojaan. Näiden tahojen yhteystietojen tulisi olla helposti saatavilla, ja palveluiden edustajat voisivat käydä esittäytymässä opiskelijoille. Opiskelijoiden mukaan heillä ei ole yhdenvertaista pääsyä mielenterveyspalveluiden piiriin. Opiskelijat kaipasivat myös valmennusta kuormituksen, stressin ja haasteellisten elämäntilanteiden hallintaan.

Itsearviointiraportin ja auditointihaastatteluiden mukaan Maanpuolustuskorkeakoulun mentoriverkosto muodostuu Puolustusvoimien vastaeläköityneistä tai vielä palvelevista henkilöistä. Ryhmämentorointijärjestelmä toimii sekä koulutuksen kehittämisen että opiskelijoiden tukena. Auditointiryhmä suosittelee, että mentoreiksi valittaisiin myös muiden alojen asiantuntijoita yhteiskunnan eri alueilta sekä kokeiltaisiin yksilömentorointia ainakin ylemmissä koulutuksissa. Myös mentoreiden valintaan kannattaa kiinnittää huomioita. Auditointiryhmä suosittelee, että mentorointia ja muuta opiskelijoiden henkisen hyvinvoinnin tukea kehitetään.

Mahdollisuuksia kansainvälistymiselle on parannettava upseerin urapolulla

Auditointihaastatteluiden mukaan kansainväliset opiskelijavaihdot mahdollistavat uusimman ajantasaisen tiedon ja kansainvälisen tutkimuksen integroimisen opiskeluun. Haastattelujen perusteella kansainväliset opiskelumahdollisuudet rajautuvat kuitenkin lähinnä maisteri- ja jatko-opintoihin. Jatko-opintoina suoritettavaan yleisesikuntaupseeritutkintoon sisältyy kansainvälinen harjoitus. Tieteellisissä jatko-opinnoissa väitöskirjatutkijat osallistuvat kansainvälisiin konferensseihin ja verkostoihin, mitä Maanpuolustuskorkeakoulussa myös tuetaan. NATOn ohjelmat tarjoavat monia mahdollisuuksia kansainvälisiin kursseihin ja opintokokonaisuuksiin sekä tutkimusfoorumeihin osallistumiselle.

Auditointihaastattelujen mukaan kandidaatin opinnoissa on mahdollisuus lähteä pitkäkestoiseen opiskelijavaihtoon, mutta vaihto aika pidentää opiskeluaikaa ja vie sivuun urapolulta. Auditointihaastatteluiden mukaan kansainvälisten vaihtojen avulla Maanpuolustuskorkeakoulu saa uutta tietoa sekä tutkimukseen että opetukseen. Tämä on joustava tapa kehittää Maanpuolustuskorkeakoulun toimintaa nopealla aikataululla Puolustusvoimien ohjauksen sallimissa rajoissa. Kansainvälisten vaihto-opiskelumahdollisuuksien parantaminen myös kandidaattiopinnoissa sekä opintoyhteistyö muiden yliopistojen kanssa tuovat uutta tietoa ja

osaamisen kehittämistä koulutukseen. Auditointiryhmä suosittelee, että Maanpuolustuskorkeakoulu kehittää vaihtomahdollisuuksien sisällyttämistä opintoihin ja niiden huomioimista työkokemuksena upseerin urapolulla. Lisäksi auditointiryhmä suosittelee, että kansainvälistymiseen opintojen ja uran eri vaiheissa kiinnitettäisiin nykyistä laajempaa ja kokonaisvaltaisempaa huomiota. Myös Maanpuolustuskorkeakoulun itsearviointissa todetaan kansainvälisyystaitojen vahvistaminen keskeiseksi kehittämiskohteeksi.

Kansainvälisyysosaaminen voitaisiin jatkossa ottaa nykyistä vahvemmin huomioon kansainvälisissä urapoluissa ja tukea tähän liittyviä opiskelumahdollisuuksia.

Este kansainvälistymiselle on myös opiskelijoiden kielitaidon vaihtelevuus ja yhteisen kieliopetuksen jääminen kandidaatinopintojen yhteen pakolliseen vieraan kielen kurssiin (englanti, ranska, saksa tai venäjä) sekä toisen kotimaisen kielen kurssiin. Kieltenopetuksen laajentaminen ja syventäminen on kansainvälistymisen näkökulmasta olennaista. Hyvää kielitaitoa tarvitaan kansainvälisissä tehtävissä sekä akateemisessa kirjoittamisessa. NATO STANAG 6001 -kielitutkinto on otettu käyttöön lisääntyvän NATO-yhteistyön tukemiseksi. Kaikki maisterintutkintoa suorittavat opiskelijat osallistuvat keväisin kielitutkintotilaisuuteen. Auditointiryhmä suosittelee, että kielitaidon kehittämiseen tarjottaisiin kaikille opiskelijoille nykyistä enemmän mahdollisuuksia ja erityisesti niille, joita joko kansainvälinen tai akateeminen upseerin urapolku kiinnostaa. Kaikkiin opetussuunnitelmiin tulee sisällyttää laajenevan kansainvälisen yhteistyön vuoksi kansainvälinen opintojakso sekä tarjota mahdollisuuksia vieraiden kielten opiskeluun osana tutkintoja. Tämä voitaisiin tehdä lisäämällä kielten tarjontaa Maanpuolustuskorkeakoulussa tai sopimuksia opintojaksoista muiden korkeakoulujen kanssa.